

הפרחת השממה - כיתות ה'ו'

תמצית השיעור:

נעסוק בשיעור בחלוצי גוש קטיף. נספר על התיישבותם במקום שומם והפיכתו למקום פורח ומלא חיים. נשים לב ונדגיש את האמונה והאופטימיות שאפיינו את תושבי המקום - תכונות שהניעו אותם לעשייה מלכתחילה, והביאו אותם להצלחה. דרך סיפוריהם נחשוב על חלוציות וראשוניות - על קשיים וכוחות. נעמיק במושג ה"חלוציות" ונקשר אותו לחייהם.

מהלך השיעור:

פתיחה

"בפעם הראשונה.." נזמין את התלמידים להשלים את המשפט לעצמם בכתב או בעל פה בשקט (ניתן להציע לתלמידים לעצום עיניים). דרך השלמת המשפט נזכר בפעם הראשונה שעשינו כל מיני דברים (רכיבה על אופניים, הצגה בכיתה, טיסה, קפיצה למים וכו'). נבקש מהתלמידים להיזכר - איך הרגשתם? נסו להיזכר בתחושה המדויקת שהייתה לכם באותו הרגע: פחד? חשש? אולי התרגשות? משהו אחר? לאחר דקה של חשיבה עצמית נזמין את התלמידים לשיתוף:
- האם היה לכם קשה לעשות דברים בפעם הראשונה? מדוע? אם כן, מה עזר לכם להתגבר על הקושי?

מפגש ולימוד

נספר לתלמידים שהיום בשיעור נלמד על אנשי גוש קטיף. אנשי גוש קטיף היו ראשונים להתיישב במקום שומם שכל מה שהיה בו זה דיונות וחול והם כנראה הרגישו גם הם את כל מה שתיארתם עכשיו (ועוד הרבה...). על מנת להכיר מעט את תושבי גוש קטיף, נפגש עם שני תושבים שעסקו בחקלאות. נצפה בשני סרטונים קצרים. לפני הצפייה נשאל **שאלות** מכוונות על הסרטון. לאחר הצפייה נשאל שוב את השאלות בכיתה ונאפשר לתלמידים לענות.

סרטון א: לימוד על המעשה החלוצי בגוש קטיף - דרך סיפור אישי של **מרים בובליל**

<https://www.youtube.com/watch?v=a3Ee0AuKpH4>

(בסרטון מההתחלה עד 1:10. ולאחר מכן מ2:20 עד 2:54.)

שאלות מכוונות צפייה:

- איך היה נראה גוש קטיף כאשר מרים ומשפחתה עברו לגור שם? מדוע הם רצו לגור שם? במה הם עסקו ואיך התפתח העסק שלהם?
- איך הם הגיבו כאשר מישהו הציע להם לנסות להיות הראשונים שיגדלו חסה ללא תולעים?
- מה ניתן להגיד על האופי של מרים על פי הסרטון שראינו? (אובהת לנסות דברים חדשים, מוכנה ללמוד מאחרים, אופטימית= מאמינה שיהיה טוב, הרפתקנית...) נכתוב את התשובות על הלוח מתחת לשמה של מרים.

סרטון ב: נצפה עכשיו בחקלאי נוסף מגוש קטיף בשם **אבי בורשטיין**
<https://www.youtube.com/watch?v=6WGOLtZGgPY>
(בסרטון מההתחלה עד 1:17)

שאלות מכוונות צפייה:

- למה מתכוון אבי כשהוא אומר שזה לא פשוט שצמח צומח? מה יכול להשתבש בצמיחה של צמח? מה אמרו כולם על האדמה של הגוש בהתחלה?
 - מדוע על פי אבי "חקלאות זה האמונה (הכי גדולה)" האם אתם מסכימים איתו?
 - מה לדעתכם אחד הדברים שהכי מאפיינים את אבי על פי הסרטון? נכתוב את התשובות על הלוח מתחת לשמו של אבי.
- אבי שתל וזרע והשקיע בכל שתיל, ויחד עם זאת ידע שהצמיחה של הצמח לא תלויה רק בו, אלא גם בהקב"ה.
- נחזור ונסתכל שוב בתכונות של אבי ומרים שכתובות על הלוח **ונסכם את החלק הזה** - אבי ומרים הם רק שני חקלאים מתוך חקלאים רבים בגוש קטיף, שמה שמאוד אפיין אותם היו האופטימיות והאמונה שלהם, שבאו יחד עם עבודה קשה של שנים - התמדה, חריצות ומוכנות ללמוד ולנסות דברים חדשים. כל אלו יחד הפכו את החקלאות בגוש קטיף להצלחה גדולה מאוד.
- בואו נראה במה מתבטאת ההצלחה הגדולה של חקלאות הגוש:
- נחלק את התלמידים לקבוצות קטנות לפי סדר הישיבה בכיתה. כל קבוצה תקבל חלקי **פאזל** ותצטרך להרכיב אותו, ולענות על השאלות המצורפות אליו בזמן הקצר ביותר. על הפאזל יהיו כתובים הישגי החקלאות הגדולים של גוש קטיף, ועל כן, אפשר יהיה לענות על השאלות רק לאחר הרכבת הפאזל במלואו. נעבור יחד על התשובות שענו התלמידים ונסביר מעט את המשמעות של הנתונים ואת גודל הצלחה של חקלאות הגוש.
- למורה:** יש להכין את הפאזלים מראש - להדפיס את הקובץ המצורף ולגזור (מומלץ להדביק על בריסטול לפני הגזירה), וכן להדפיס את דף השאלות המצורף.

התבוננות:

נציג את המושג חלוציות: נכתוב אותו על הלוח ונשאל את התלמידים האם הם מכירים את המושג והאם הם יודעים מה משמעותו? לאחר מכן נכתוב את ההגדרה של המושג על הלוח, ונסביר במילים שלנו.

חלוציות היא מעשה ראשוני של אדם או קבוצה. המונח מתייחס לרוב לפעולה הנוגעת לתחילת ההתיישבות, הגעה לשטח חדש לצורך בחינתו או בנייתו, מחקר או פיתוחים חדשים בתחומם

דיון:

- האם לדעתכם ניתן לומר שאבי ומרים הם חלוצים? מדוע? מהו המעשה החלוצי שהם עשו?
- מה הדברים שאנחנו יכולים ללמוד מהמעשה החלוצי של מרים ואבי ושל כל אנשי גוש קטיף?
- נבקש מכל זוג תלמידים לבחור דבר אחד שהם לומדים מחלוציות גוש קטיף. נעשה סבב בכיתה בו כל זוג יאמר בתמצות (מילה או שתיים) איזו מתנה הם קיבלו מאנשי גוש קטיף.

הפנמה:

אנשי גוש קטיף נענו לאתגר ההתיישבות והחקלאות בחבל קטיף והיו חלוצים בתחום זה- הם היו הראשונים להתיישב במקום שהיה שומם והם בנו בו יישובים משגשגים וחקלאות מצליחה ופורחת, והפכו להיות למובילים בתחום זה.

נדון בכיתה:

- באיזה תחומים לדעתכם יש צורך בחלוציות בימינו?
 - האם יש מקומות שבהם אנחנו חלוצים בחיים שלנו? (ראשונים, מובילים, נענים לאתגרים...)
 - איפה אנחנו יכולים להיות חלוצים ומובילים ככיתה?
 - פרויקט חלוצי בעקבות אנשי גוש קטיף:
נחשוב יחד על אתגרים שקיימים בבית הספר או בסביבה הקרובה, דברים שהיינו רוצים לפתור או לשפר. (למשל- ריבים בהפסקה במגרש, מקום לא סימפטי בבית הספר- מלוכלך/ לא נוח/ לא מטופח, ילדים קטנים שלא מוצאים עם מי לשחק בהפסקה, אנשים בקרבתנו שחסר להם חימום לחורף וכד').
נבחר יחד עם הילדים אתגר אחד שבו נתמקד.
למורה: יש לחשוב מראש על רעיונות לאתגרים ועל דרכי התמודדות איתם, ולא להסתמך רק על מה שיציעו הילדים. יש להציע אתגרים שיש ביכולתם של התלמידים להכיל ולהתמודד.
נחלק את התלמידים לקבוצות. כל קבוצה צריכה לחשוב על דרך להתמודדות עם האתגר הנבחר, ולחשוב על דרכים פרקטיות לביצועו... נקדיש לכך זמן מוגבל.
- נאסוף שוב את כל הילדים, כל קבוצה תציג את הרעיון שלה לכלל הכיתה ותינתן אפשרות לשאול שאלות על הרעיון. (על התלמידים להציג את הרעיון למורה ולקבל ממנה אישור לגביו, לפני שהם מציגים אותו לכיתה...).
 - הכיתה תבחר את אחד האתגרים ליישום.
 - נגדיר יחד עם התלמידים את האתגרים שעומדים בפנינו במילוי המשימה, ונחשוב יחד מה הכוחות שיש לנו להתמודד עם אתגרים אלה.
 - נכין מפרט עבודה מפורט בו מוגדרות המשימות העומדות בפנינו, מה הן צורכות מאיתנו, מי אחראי על מה וכו'.
- * כדאי למתג את הפרויקט כפרויקט - חלוצים בעקבות אנשי גוש קטיף (או ניסוח דומה)

פאזל חקלאות גוש קטיף

שאלות לאחר הרכבת הפאזל:

1. כמה אחוזים מהתוצרת החקלאית של מדינת ישראל הייתה מיוצרת בגוש קטיף?

2. איזה סוגי גידולים גידלו החקלאים בגוש קטיף?

3. איזה סוג גידול היה מיוצר כמעט ורק בגוש קטיף?

4. מה לדעתכם ההישג הכי מרשים של החקלאות בגוש קטיף? הסבירו מדוע.

גוש קטיף

10% מוהתוצרת החקלאית של מדינת ישראל

4,400 דונם חמומות

65% מייצוא הירקות האורגניים

60% מוגידולי גרניום לייצוא

90% מייצור ירקות ללא תולעים

תוצרת עגבניות שרי, פפלים וצמחי בית